

Ambrot

**Hvězdářská
ročenka
1991**

ACADEMIA · PRAHA

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

**Hvězdářská
ročenka
1991**

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

Vědecký redaktor

prof. RNDr. Vladimír Vanýsek, DrSc.

Recenzent

Ing. Rostislav Weber

Hvězdářská ročenka 1991

*Pod redakcí Pavla Příhody
připravili*

**Jan Mánek
Zdeněk Mikulášek
Pavel Novák
Bedřich Onderlička
Pavel Příhoda
Vladimír Ptáček
Jindřich Šilhán
Jan Vondrák
Marek Wolf
Vladimír Znojil**

Ročník 67

Academia
nakladatelství Československé akademie věd
Praha 1990

PŘEDMLUVA

Hvězdářská ročenka 1991 vychází jako šedesátýsedmý ročník této publikace. Rukopis byl odevzdán k recenzi v prosinci 1989. Dílčí aktuální doplňky bylo možno do textu zahrnout při korektuře v dubnu 1990.

Ročník 1991 je nově rozčleněn, jak to nejpřehledněji zjistíte v Obsahu na str. 313. Podle návrhu našich uživatelů přibyl přehled použitého označení veličin, zkratk a symbolů. Část C zahrnuje hlavně efemeridy, přirozeně s příslušným slovním a grafickým doprovodem. Samostatnými oddíly této části se staly C 4 (Zatmění Slunce a Měsíce) a C 5 (Zákryty hvězd Měsícem). Planetky, komety a meteory, které původně tvořily jediný oddíl, byly rozčleněny do tří oddílů. Samostatnou částí D se stal Kalendář úkazů, který spočívá hlavně na slovním popisu a obrazovém znázornění dění na obloze a v efemeridové části byl cizorodým prvkem. Nově vznikla závěrečná doplňující část F, v níž budeme uveřejňovat stati s víceletou platností a také vždy asi po pěti letech tradiční Vysvětlení k Hvězdářské ročence.

Hvězdářská ročenka 1991 byla rozšířena o některé grafy a tabulky, které chceme otiskovat i v budoucnu. Obnoveno bylo uvádění grafů viditelnosti planet - "korzetových" diagramů. Tyto diagramy uvádíme i pro čtyři nejjasnější planety. V Kalendáři úkazů jsou v mapkách vynešeny navíc polohy Měsíce pro každý den. Vrátime se co nejdříve také k otiskování mapek hvězdné oblohy. Z tabulek nově zařazujeme geocentrické ekliptikální souřadnice planet - najdete je v obdobném uspořádání jako heliocentrické souřadnice. Oddíl C 6 (Planetky) obsahuje nyní efemeridy planetek Ceres, Pallas, Juno a Vesta v podobné úpravě jako efemeridy Venuše až Jupitera. Efemeridy dalších jasnějších planetek není bohužel možno počítat s dostatečnou přesností dva roky předem. Tabulky hvězd v tomto ročníku zahrnují všechny hvězdy do 4,0 mag pro celou oblohu, tedy až do jižního pólu. V příštím roce by měly přibýt mapky se zdánlivými drahami planetek, jasných komet a Pluta, případně mapky zajímavých seskupení jasnějších těles.

Autorská účast na tomto ročníku je následující: části A (Přehled použitého označení veličin, zkratk a symbolů), B (Kalendářní data roku), oddíly C 3 (Planety a jejich měsíce - průvodní texty k planetám, část tabulek, diagramy a mapka), C 4 (Zatmění Slunce a Měsíce), C 6 (Planetky - průvodní texty a diagramy) a část D (Kalendář úkazů) zpracoval P. Příhoda. J. Vondrák je autorem oddílů C 1 (Slunce), C 2 (Měsíc), C 3 (Efemeridy planet, Úkazy měsíců Jupitera a Saturna a dále Elongace planet), C 4 (Zatmění Slunce a Měsíce - výpočty na počítači), C 5 (Zákryty hvězd Měsícem), C 6 (Planetky - efemeridy) a konečně C 9

(Zdánlivé polohy hvězd, Redukční veličiny pro hvězdy). Na oddílu C 6 (Planetky) se autorsky podílel J. Mánek. Oddíl C 7 (Komety) a tabulku rádiových zdrojů s komentářem v části F zpracoval M. Wolf. Oddíl C 8 (Meteory) a dále stati části F (Rozložení radiantů meteorů po obloze, Planetární mlhoviny) připravil V. Znojil. B. Onderlička zpracoval převážnou část oddílu C 9 (Hvězdy), a to střední polohy hvězd; oddíl C 10 (Proměnné hvězdy) vypracovala autorská skupina P. Novák, Z. Mikulášek a J. Šilhán. Autorem oddílu E (Časové signály) je V. Ptáček.

Tento svazek ročenky byl opět připraven zcela samostatně a nezávisle na velkých zahraničních efemeridových publikacích; k termínu odevzdání rukopisu nebyly tyto publikace ještě k dispozici. Na samostatné přípravě má zásluhu především J. Vondrák, který připravil převážnou většinu efemerid, jež jsou navíc zpracované z výstupu z počítače přímo jako tiskové předlohy. Tím přirozeně odpadá i zdroj možných chyb.

Obsah publikace chceme zlepšit i v budoucnu a rádi opět přijmeme další náměty uživatelů. Cílem by měla být příručka, která by plně posloužila odborným zaměstnancům a spolupracovníkům lidových hvězdáren a planetárií, astronomům amatérům a zasvěceným zájemcům o astronomii. Pro běžné potřeby nevyžadující speciální údaje by měla být publikace plně použitelná také profesionálními pracovníky vědeckých ústavů. Na druhé straně však chceme časem zařadit takové stati, jež by mohly rozšířit okruh těch, kteří si Hvězdářskou ročenku koupí a využijí ji k seznámení s děním na obloze.

Děkujeme vědeckému redaktorovi a recenzentovi za pečlivou kontrolu rukopisu i tiskových předloh, stejně jako redaktorům a dalším pracovníkům nakladatelství Academia, jmenovitě pak Karlu Mokříšovi, za svědomitou práci při přípravě tohoto svazku.

Za autorský kolektiv

P. Příhoda